

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 5/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av skjutvapenlagen och av vissa andra lagar som har samband med den, till godkännande av tilläggsprotokollet mot olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen, deras delar och komponenter och ammunition till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i tilläggsprotokollet som hör till området för lagstiftningen

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 september 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av skjutvapenlagen och av vissa andra lagar som har samband med den, till godkännande av tilläggsprotokollet mot olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen, deras delar och komponenter och ammunition till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i tilläggsprotokollet som hör till området för lagstiftningen (RP 106/2009 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att jord- och skogsbruksutskottet ska lämna utlåtande i saken till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- projektchef Mika Lehtonen, inrikesministeriet

- överinspektör Jussi Laanikari, jord- och skogsbruksministeriet
- jakt- och fiskeövervakare Aimo Tervamäki och jakt- och fiskeövervakare Jaakko Saaris-to, Forststyrelsen
- biträdande verksamhetsledare Sauli Härkönen, Jägarnas centralorganisation
- ombudsman Panu Hiidenmies, Finlands Jägarförbund
- överdirektör Eero Helle, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet
- biträdande polischef Urpo Kössö, polisinsrättningen i Kajanaland.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- social- och hälsovårdsministeriet
- Norra Karelens jaktvårdsdistrikt
- chef för familjeservicefrågor Terttu Huttu-Juntunen, samkommunen för Kajanaland
- NRA Kiväärijärjestö ry
- dataombudsmannens byrå.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen antar lagen om ändring av skjutvapenlagen och vissa andra lagar som har samband med den. Dessutom föreslås det att riksdagen godkänner det i New York den 31 maj 2001 upprättade tilläggsprotokollet mot olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen, deras delar, komponenter och ammunition till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, till den del som protokollet hör till Finlands behörighet.

Översynen av skjutvapenlagen (1/1998) hör samman med det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/51/EG av den 21 maj 2008 om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen. Genom direktivet genomförs de bestämmelser i ovan nämnda protokoll som hör till området för unionslagstiftningen.

Även nationella behov ligger bakom ändringen av skjutvapenlagen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Utskottet noterar att översynen av skjutvapenlagen (1/1998) hör samman med det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/51/EG av den 21 maj 2008 om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (direktivet om ändring av vapendirektivet). Men det finns enligt regeringens motivering också rent nationella orsaker till att skjutvapenlagen behöver ändras. Ett viktigt syfte som förslaget har är att öka vapensäkerheten. Avsikten är att eliminera sådana brister och missförhållanden i tillståndsförfarandet som äventyrar den allmänna ordningen och säkerheten.

Enligt propositionsmotiven är en omständighet som påverkar vapensäkerheten antalet skjutvapen. När det gäller antalet skjutvapen i förhållande till invånarantalet ligger Finland (totalt ca 1,6 miljoner lovliga vapen) i världstoppen, efter Förenta staterna, Jemen och Norge men före Tyskland och Sverige. Den stora antalet vapen kan dock för både Finlands och Sveriges del delvis förklaras med det omfattande jaktintresset. Här bör det påpekas att antalet vapen i Finland inte avviker stort från våra västra grannländer.

Det finns ca 300 000 jägare i Finland. Detta antal har legat på ungefär samma nivå de senaste årtiondena. I jägarregistret finns uppgift om ungefär 360 000 jägare. Sett till folkmängden finns det fler jägare i Finland än i något annat land i Europa. Jakt utgör ett mycket viktigt, naturnära fritidsintresse, i synnerhet i glesbygden. Detta gäller särskilt ungdomar, som sällan kan erbjudas andra omfattande möjligheter till hobbyutövning på glesbygden. Också med tanke på jaktintressets framtid är det viktigt att unga lockas med. Många jaktföreningar håller på att få en allt äldre medlemskår och man måste lyckas rekrytera yngre medlemmar bl.a. för att minska älgstammen. Annars kommer antalet älgrelaterade skador i trafiken att öka ytterligare, liksom även den skada älgarna orsakar skogsbruket. Dessutom är det genom frivilliginsatser från jägarnas sida som man lyckas spåra och avliva älgar som skadats i trafikolyckor.

Vidare är det i stor utsträckning jägarkåren som i terrängen räknar och observerar viltet för inventeringarna av viltbeståndet. Faktorer som eventuellt kan bidra till att det är svårare eller tar längre tid för yngre personer att börja delta i jakt försvagar också viltforskningens stödtrupper. En mycket stor del av det frivilligarbete som stöder forskningen håller på att undergrävas när jägarkåren åldras, och det är beklagligt om vi samtidigt minskar eller fördröjer de unga åldersklas-

sernas deltagande i jakt på grund av ändringar i vapenlagarna. Den frivilliga delen av inventeringen av viltbeståndet kommer att ställas inför stora problem, eftersom den delen av arbetet omöjligt kan utföras i form av betalt arbete.

Enligt 43 § i skjutvapenlagen får tillstånd att förvärva skjutvapen meddelas för de användningsändamål som anges i lagen. Ett av dessa ändamål är sådant skjutande av djur som är tillåtet enligt jaktlagstiftningen. Den som ansöker om förvärvstillstånd för detta ändamål ska redan i ansökningskedet presentera tillförlitliga bevis på sitt fritidsintresse. Detta gäller jaktkortet och bl.a. jaktmöjligheter (jaktplatser) eller jakträtt. Av alla tillstånd att förvärva skjutvapen har ca 44 procent beviljats för jaktändamål enligt vapenstatistiken från februari 2009. Detta framgår av propositionen. Av propositionsmotiven framgår också att största delen av de innehavs- och parallelltillstånd i vårt land som meddelats för jakt eller för sport- och hobbysskytte gäller s.k. långa vapen (hagelgevär, gevär och salongsgevär). Antalet innehavs- och parallelltillstånd för handeldvapen som meddelats personer yngre än 20 år är mycket litet i förhållande till antalet tillstånd som meddelats för andra vapentyper.

S.k. långa vapen

Regeringen föreslår att den allmänna nedre åldersgränsen för tillstånd att förvärva skjutvapen (handeldvapen undantagna) ska vara 18 år. Utskottet noterar att detta skulle vara en tydlig skärpning jämfört med gällande bestämmelser, även om parallelltillstånd fortsatt ska kunna beviljas personer som fyllt 15 år. För närvarande kan också förvärvstillstånd beviljas med vårdnadshavarnas tillstånd till personer som har fyllt 15 men inte 18 år och som i övrigt uppfyller tillståndsvillkoren.

Den som ansöker om förvärvstillstånd för långa vapen för sådant skjutande av djur som är tillåtet enligt jaktlagstiftningen ska enligt förslaget lämna en tillförlitlig utredning om sin hobby. Detta är i enlighet med vad som sägs ovan ett krav också enligt gällande lagstiftning. Förvärvstillståndet avses fortsatt vara ett temporärt innehavstillstånd efter det att vapnet förvärvats

fram till dess att ett innehavstillstånd har meddelats. Enligt 52 § 1 mom. i skjutvapenlagen, som det inte föreslås några ändringar i, ska den som med stöd av ett förvärvstillstånd har förvärvat ett vapen ansöka om tillstånd att inneha skjutvapnet inom förvärvstillståndets giltighetstid. Tillståndet ska dock sökas inom 30 dagar från förvärvet.

Som sagt ska den allmänna nedre åldersgränsen för tillstånd att förvärva skjutvapen enligt förslaget vara 18 år, men samtidigt ska en person som har fyllt 15 men inte 18 år även fortsättningsvis med vårdnadshavarnas samtycke kunna få parallelltillstånd för hagelgevär, gevär, salongsgevär eller kombinationsvapen för sådant skjutande av djur som är tillåtet enligt jaktlagstiftningen eller för sport- och hobbysskytte. En person under 18 år kommer att kunna utöva sportsskytte och hobbysskytte eller jakt med ett parallelltillstånd som han eller hon beviljats till ett skjutvapen som hör till de ovan nämnda vapentyperna och som innehas av en person som har fyllt 18 år. Om det inte inom den närmaste kretsen finns en person som har ett eget tillstånd för innehav av vapen för skjutande av djur som är tillåtet enligt jaktlagstiftningen eller för sport- och hobbysskytte, ska vårdnadshavaren ha möjlighet att ansöka om ett innehavstillstånd för förvaring och transport av ett sådant skjutvapen som är avsett att innehas av en person som fyllt 15 men inte 18 år. En person som inte fyllt 18 år har då möjlighet att få ett parallelltillstånd för ett skjutvapen som hör till de ovan nämnda vapentyperna och som förvaras och transporteras av vårdnadshavaren. Det tillstånd som har meddelats vårdnadshavaren ska ha som villkor att denne inte får skjuta med vapnet. Vårdnadshavarens innehavstillstånd ska förfalla då parallelltillståndshavaren fyller 19 år.

Det föreslagna förfarandet med parallelltillstånd behövs absolut, menar utskottet, om den föreslagna höjningen av åldersgränsen för förvärvs- och innehavstillstånd genomförs. Inom den finländska jakttraditionen inleds jakt deltagandet i mycket tidig ålder, exempelvis under en förälders, släktings eller annan vuxens handledning. Officiell jägarexamen kan avläggas redan

före 15-årsdagen, även om personen i fråga inte ens i dagens läge kan beviljas tillstånd att inneha skjutvapen. Typiskt sett börjar man jaga i 15 års ålder, och utskottet vill betona att det utvidgade tillståndsförfarandet inte får orsaka extra-kostnader för unga personer som börjar jaga. Dessutom måste övergången från parallelltillstånd till innehavstillstånd administrativt vara så flexibel som möjligt för den som ansöker om tillstånd.

Handeldvapen

Enligt den gällande lagen har man kunnat bevilja förvärvs- och innehavstillstånd för vapen av pistoltyp för skjutning av djur i fällor eller gryt även utan tillförlitlig utredning om jaktintresset. Enligt 19 § i jaktförordningen får ett djur som befinner sig i ett gryt, en fälla eller i ett hjälplöst tillstånd skjutas med ett för ändamålet lämpat skjutvapen. Denna bestämmelse, som bl.a. gäller jakt med fälla och grytjakt, utgör ett undantag till den huvudregel i 16 § 4 mom. i jaktförordningen (666/1993) som säger att handvapen inte får användas vid jakt. Handeldvapen definieras inte i jaktlagstiftningen, men handeldvapen har i allmänhet ansetts avse skjutvapen enligt 6 § 2 mom. 4—7 punkten i skjutvapenlagen, dvs. pistoler, miniatyrpistoler, revolverar och miniatyrrevolverar. Utskottet påpekar särskilt att jakt med fälla av små rovdjur (bl.a. mink och mårddhund) är en nödvändig naturvårdsåtgärd som bör främjas. Om stammarna av små rovdjur blir onaturligt stora kommer bestånden av deras bytesdjur (bl.a. sjöfåglar och skogshönsfåglar) att reduceras kraftigt. För att stammarna av små rovdjur ska kunna regleras är det väsentligt att jakttrycket är så heltäckande och kontinuerligt som möjligt.

Jakt med fälla bedrivs dessutom ofta i områden där det kan anses vara olämpligt att gå omkring med långa vapen. Det är också svårt att använda långa vapen vid grytjakt och rovdjursjakt med ställande hund eller vid avlivning av djur som skadats i trafiken (jägarnas storviltsassistans, SRVA) och därmed är det i detta avseende viktigt att möjligheten att använda skjutvapen av pistoltyp kvarstår.

Regeringen föreslår att bestämmelserna om skjutvapnens lämplighet för ett visst ändamål ska ändras så att bara miniatyrpistoler med enkelskott eller miniatyrrevolverar ska anses vara lämpliga för sådant skjutande av djur som är tillåtet enligt jaktlagstiftningen av de skjutvapen (handeldvapen) som avses i 6 § 2 mom. 4—7 punkten. Enligt propositionsmotiven beror ändringen på att en miniatyrpistol eller miniatyrrevolver ska betraktas som ett tillräckligt effektivt vapen för att avliva ett djur i fälla eller i ett gryt. Utskottet anser ändå att en sådan situation i praktiken är omöjlig där en person som är både aktiv jägare och hobbykytt skulle kunna få tillstånd att förvärva enbart en miniatyrpistol med enkelskott eller en miniatyrrevolver, men för sport- och hobbykytte även andra typer av handeldvapen. Det är viktigt att ändamålsenliga vapen kan användas vid jakt med fälla, så att onödigt smärta kan undvikas när djuren avlivas. Utskottet anser att självladdande pistol alltid måste kunna användas för att avliva djur i fälla eller gryt.

Vid grytjakt och jakt med ställande hund är det viktigt att kunna använda ljuddämpare för att reducera skottljudet när hunden är i närheten och också för att skydda jägarens egen hörsel. I praktiken kan ljuddämpare inte användas i revolverar, vilket gör dem mindre användbara för denna typ av jakt. Med hänvisning bland annat också till dessa orsaker anser utskottet att det åtminstone måste vara möjligt att använda självladdande miniatyrpistol vid jakttypen i fråga.

Enligt propositionen ska tillgången till handeldvapen begränsas också så, att tillstånd till handeldvapen ska kunna meddelas först när personen fyllt 20 år. Regeringen motiverar detta med att en höjd åldersgräns understryker betydelsen av att hobbykyttet redan ska ha pågått en viss tid. På motsvarande sätt som myndigheten när tillstånd söks för en pistol, en miniatyrpistol, en revolver eller en miniatyrrevolver på grundval av sport- och hobbykytte ska kräva ett intyg av en skytteinstruktör, ska myndigheten i fråga om jakt med fälla eller grytjakt kräva ett intyg av en jaktvårdsförening över att sökanden aktivt bedriver sådan jakt. Dessutom föreslås det

att det första innehavstillståndet för ett skjutvapen som nämns i 6 § 2 mom. 4—7 punkten (handeldvapen) för jakt, för sport- och hobby-skytte eller för en uppvisning, filminspelning eller annan motsvarande förevisning meddelas för högst fem år. Därefter ska innehavstillståndet kunna meddelas tills vidare. Tillståndshavaren ska emellertid enligt förslaget med fem års mellanrum lägga fram utredning över sin hobbyverksamhet. Utskottet anser att en årligen betald jaktvårdsavgift bör räcka som bevis på aktiv hobbyutövning.

Utskottet anser att avlagd jägarexamen, som krävs i jaktlagen, ska anses vara en tillräcklig och tillförlitlig utredning om hobby enligt 45 § 2 mom. 1 punkten i skjutvapenlagen både när det gäller långa vapen och när det gäller handeldvapen. En sådan examen är krävande och den som avlägger examen måste ha omfattande kunskaper i lagstiftningen och ansvarskänsla i fråga om hanteringen av skjutvapen plus kunskaper om viltets biologi. Det är krävande redan i sig att avlägga examen, vilket visar att den som lyckas har ett äkta intresse för jakt och viltvård.

Enligt de föreslagna bestämmelserna ska hobbyutövningen kunna anses vara aktiv om skjutandet av djur med skjutvapen är sådan regelbunden jakt under en jaktsäsong som bara de skjutvapen som lagen kräver är väl lämpade för. Med skjutande av djur avses att ett djur som finns i ett gryt, en fälla eller annars i liknande förhållanden avlivas i samband med jakt. Enligt propositionsmotiven ska man som aktiv hobbyverksamhet betrakta jakt som bedrivs under en jaktsäsong. Jakten ska bedrivas regelbundet under en jaktsäsong. Jakt som bedrivs sporadiskt, eller regelbundet men med små fångster, ska inte betraktas som regelbunden på det sätt som avses i bestämmelsen. I praktiken ska personen i fråga ha flera fällor. Bedömningen av hur aktivt jakten bedrivs ska göras utifrån en utredning som personen lämnar till jaktvårdsföreningen. Det mest ovedersägliga beviset på att jakten bedrivs aktivt skulle vara personens totala fångst med dessa fångstsätt.

Utskottet konstaterar att de föreslagna kriterierna för aktiv hobbyutövning kommer att mins-

ka jakten på små rovdjur, om den sökande inte anser sig jaga små rovdjur tillräckligt aktivt och av denna anledning låter bli att ansöka om tillstånd och därmed låter bli att inleda sådan jakt eller upphör med redan påbörjad jaktverksamhet. Kriterierna är alltför schematiska och därför anser utskottet att bedömningen måste vara flexibel på det sätt som presenteras ovan. Bland annat måste man beakta hur förändringar i jägarnas livssituation eventuellt kan inverka på jaktutövningen och dess resultat. Utskottet accentuerar under alla omständigheter behovet och vikten av tydliga anvisningar, så att tillämpningspraxis blir så enhetlig som möjligt i hela landet. För närvarande finns det nästan 300 jaktvårdsföreningar i vårt land, och därmed finns det ett stort behov av enhetliga utvärderingsmetoder. Det är viktigt att man kontaktar jägarnas intressegrupper när anvisningarna tas fram, menar utskottet.

Kravet på intyg över att hobbyn utövats aktivt kommer med all sannolikhet att öka arbetsmängden särskilt mycket för jaktvårdsföreningar med stort antal medlemmar. Därför måste man enligt utskottets mening åtminstone överväga om den uppgift som enligt planerna ska skötas av dessa föreningar kan ersättas med ett intyg utfärdat av två tillförlitliga personer. I synnerhet när det gäller de intyg över fortsatt hobbyutövning som ska ges med fem års mellanrum måste ett enklare förfarande under alla omständigheter övervägas. Därför föreslår utskottet att förslaget om intyg som ska uppvisas vart femte år frångås helt och att det vid behov som bevis på att hobbyutövningen fortgår ska räcka med ett bevis på betald jaktvårdsavgift som ska begäras av den sökande av särskilda skäl. Ett bevis på fortsatt hobbyutövning kan till exempel begäras när ett första innehavstillstånd på viss tid förnyas och börjar gälla tills vidare. Utskottet anser också att om uppgifterna i fråga påförs jaktvårdsföreningarna ska de ses över på nytt när viltförvaltningens organisation utvecklas i framtiden.

Utskottet pekar på att parallelltillstånd inte kommer att kunna meddelas för pistoler, miniatyrpistoler, revolverar och miniatyrrevolverar där den nedre åldersgränsen för både innehavstill-

stånd och parallelltillstånd är 20 år. Dessutom ska hobbyutövningen i fråga om sport- och hobbysskytte ha pågått aktivt i minst två års tid. Vidare ska personen vara medlem i en förening som har ett tillstånd enligt 4 § i i föreningslagen (503/1989).

Höjningen av den åldersgränsen till 20 år gör det svårare för 15—19-åringar att utöva jakt och hobbysskytte med handeldvapen, påpekar utskottet. Detta beror på att sådana ungdomar bara kan utöva sin hobby som övervakad användning enligt 88 § i skjutvapenlagen. Där sägs det att den som har fyllt 18 år och har rätt att inneha ett skjutvapen får överlåta skjutvapnet för användning under hans direkta övervakning, om han effektivt kan övervaka och leda den som använder vapnet så att användningen inte medför någon fara. Utskottet anser att den tvååriga minimi-tiden enligt förslaget är för lång i de situationer där den berörda redan inom kortare tid kan påvisa aktiv och fortgående hobbyutövning enligt ovan. Om det som regeringen föreslår i detta fall godkänns anser utskottet att man måste ange hur den som första gången ansöker om tillstånd för ett handeldvapen (särskilt jägare) kan bevisa att hobbyutövningen varit aktiv redan innan handeldvapnet förvärvades. I sådana fall ska också övning med luftvapen beaktas när man bedömer om utövningen varit aktiv. Dessutom måste fullgjord värnplikt eller frivillig militärtjänst för kvinnor beaktas fullt ut när den föreskrivna tiden på två år räknas ut för den som vill ha tillstånd att förvärva vapen, om personen i fråga aktivt använt handeldvapen under militärtjänsten.

Som en allmänt påpekande framför utskottet också att det blir svårare för dem som bor i glesbygden att utöva sin hobby om man koncentrerar sport- och hobbysskyttet med handeldvapen till föreningarna. En stor del av jägarna är också aktiva hobbysskyttar. Jaktföreningarna och organisatörskretsar dessa bildar ordnar ofta skytte-tävlingar och tillfällen att öva skytte, men samti-

digt finns det många landsbygdsområden utan skytte- och jaktföreningar med tillstånd enligt 4 § i föreningslagen. Vi måste beakta de faktiska möjligheterna att utöva hobbysskytte exempelvis i glesbygden. Det sägs i propositionsmotiven att situationen i fråga om skjutbanorna för tillfället är dålig också i huvudstadsregionen.

Bedömning av lämplighet samt informationsutbytet mellan myndigheterna

Regeringen föreslår nya metoder när det gäller att bedöma personers lämplighet att inneha vapen och även för myndigheternas informationsutbyte. Tillstånd att förvärva skjutvapen ska få meddelas endast om den som ansöker om tillståndet samtycker till att polisen har rätt att få en medicinsk bedömning så att sökandens lämplighet att inneha skjutvapen kan bedömas. Läkare och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården föreslås få rätt att av grundad anledning och trots sekretessbestämmelserna till polisen anmäla en person som kan anses vara olämplig att inneha skjutvapen, vapendelar, patroner eller särskilt farliga projektiler. Genom de föreslagna ändringarna i 35 § i polislagen ökas dessutom polisens möjligheter att få uppgifter om dem som ansöker eller innehar tillstånd för bedömning av lämpligheten. Polisen kommer till exempel att få rätt att trots tystnadsplikt få de uppgifter om en värnpliktigs tjänstgöring och tjänsteduglighet som är nödvändiga för bedömningen av den personliga lämpligheten. Utskottet anser att de föreslagna nya metoderna verkligen behövs för att bättre kunna utvärdera någons lämplighet och för att öka informationsutbytet mellan myndigheterna.

Utlåtande

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 12 maj 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Pertti Hemmilä /saml
medl. Lasse Hautala /cent
Hannu Hoskonen /cent
Anne Kalmari /cent
Johanna Karimäki /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Mats Nylund /sv

Pentti Oinonen /saf
Klaus Pentti /cent
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /cent
ers. Matti Kangas /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Regeringens proposition RP 106/2009 är dåligt beredd. Den beaktar inte i tillräcklig utsträckning till exempel Finlands grundlag eller de tillhörande frågorna om praktisk tillämpning och ändamålsenlighet.

Jag anser att följande meningar ska strykas i första stycket i den allmänna motiveringen till jord- och skogsbruksutskottets utlåtande: "*Men det finns enligt regeringens motivering också rent nationella orsaker till att skjutvapenlagen behöver ändras. Ett viktigt syfte som förslaget har är att öka vapensäkerheten. Avsikten är att eliminera sådana brister och missförhållanden i tillståndsförfarandet som äventyrar den allmänna ordningen och säkerheten.*" Dessa meningar anser jag vara onödiga eftersom den gällande vapenlagen fungerar och inte behöver ändras. Den aktuella ändringen av vapenlagen har skrivits ihop bara för att inrikesministeriet och ministrarna ska kunna två sina händer med anledning av de tragiska händelserna i Jokela och Kauhajoki. De psykvårdsfrågor som fanns i bakgrunden till dessa händelser har inget att göra med "problemen" med den gällande vapenlagen. Den föreslagna ändringen av vapenlagen gör ingenting åt olaglig vapenhandel eller otillåtet vapeninnehav, som är ett betydligt större problem än användningen av lagliga vapen för hobbyutövning. Ändå gäller lagförslaget främst det sistnämnda.

Enligt propositionen ska 15—18-åringar kunna beviljas parallelltillstånd för sportskytte och jakt. Här uppmärksammas särskilt de 15—18-åringar som inte har faktisk möjlighet att få parallelltillstånd. I fråga om dessa ungdomar föreslår regeringen ett förvaringstillstånd som beviljas vårdnadshavaren. Detta är en onödigt byråkratisk modell. Det skulle vara mycket enklare och ändamålsenligare att bevilja vapentillstånd utan något förfarande med parallelltillstånd.

Propositionen gör alla tillstånd för handeldvapen tidsbundna. Det bör noteras att visstidstill-

stånden för handeldvapen redan de facto fanns när skolskjutningen i Jokela inträffade, men detta utgjorde inget hinder för skjutningarna vare sig i Jokela eller i Kauhajoki. Tidsbundna tillstånd ökar bara polisens arbetsbörda och inte säkerheten.

Lagförslaget innebär ett krav på klubbmedlemskap, vilket är en grov kränkning av medborgarnas föreningsfrihet. I synnerhet de som bor mer isolerat på landsbygden, men också de som bor i huvudstadsregionen, skulle ha små möjligheter att följa lagen, vilket skulle ha en direkt verkan på vapen- och jaktintresset. På längre sikt skulle detta i praktiken leda till ökad ekonomisk skada på grund av större bestånd av små rovdjur och skadedjur och även till förlust av människoliv på grund av ökande älgolyckor i trafiken.

Man kan också ifrågasätta kravet på att man ska bevisa att man utövat fritidsintresset i tillräcklig utsträckning. Föreningar får enligt lag själva välja sina medlemmar. En persons politiska eller religiösa bakgrund kan leda till att han eller hon faktiskt berövas sin lagliga rätt till hobbyutövning när en förening på pin kiv vägrar anta denne som medlem eller att yttra sig om hur aktivt hobbyutövandet har varit. Dessutom ökar skytteföreningarnas arbetsbörda när deras funktionärer ska börja utfärda intyg över att någon utövat sin hobby. Dessutom strider denna delegering mot 124 § i grundlagen, eftersom sådana personer ges rätt att utöva myndighetsmakt som inte ska ha det. Jag tycker också att den föreslagna 53 a § är problematisk. Den möjliggör i praktiken godtycke från myndigheternas sida eftersom den kräver intyg och utredningar som inte definieras på förhand. Det kan då bli svårt och till och med omöjligt att skaffa dessa.

Anställda inom hälso- och sjukvården får utifrån lagförslaget rätt att till polisen anmäla sådana omständigheter om en persons hälsotillstånd som kan vara av betydelse när det gäller att bevilja någon vapentillstånd. Denna rätt bör begränsas till läkare och motsvarande yrkeskåror.

På det sättet kan man förhindra sådana felaktiga anmälningar som beror på personkemin eller till exempel på antaganden som hälsovårdsanställda med otillräcklig yrkesskicklighet gör.

Polisen ges nu rätt att utan brottsmisstanke utföra med husrannsakan jämförbara inspektioner som gäller förvaringen av vapen. Detta strider allvarligt mot det grundlagsskyddade integritetsskyddet. Dessutom innehåller redan den gällande vapenlagen strikta kriterier för hur vapen ska förvaras. Därför är det en grov överdrift att införa en utvidgad rätt till husrannsakan.

Ståndpunkt

Jag föreslår därför

att jord- och skogsbruksutskottet borde ha föreslagit att hela propositionen förkastas, eftersom de behövliga paragrafändringarna inte kommer att göras och förslaget inte kommer att utgöra någon fungerande helhet.

Helsingfors den 12 maj 2010

Pentti Oinonen /saf